

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refușă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rëndul cu litere garmond.

Ministrii ungari la Viena.

Sibiu, 28 Martie n.

Lucruri mari trebuie să s'au întâmplat ieri, Marți, la Viena. Se vor fi luat hotărâri de mare însemnătate și decizătoare pentru îndreptarea situației politice, atât de încurcată în țara noastră. O deducem aceasta din faptul, că toți ministrii ungari se află încă de luni în Viena, și în cursul zilei de ieri au fost primiți toți în audiență din partea Măiestății Sale.

Prim-ministrul Fejérváry făcuse adecă propunere Coroanei încă în rândul trecut, cu ocaziunea audienței ce a avut-o săptămâna trecută la palat, ca Maiestatea Sa să asculte și părerea celorlalți membri ai cabinetului asupra situației politice din Ungaria, iar Maiestatea Sa i-a acceptat propunerea. În scopul acesta a mers deci la începutul săptămânii acesteia întregul guvern maghiar la Viena.

Ministrii ungari s'au sfătuit ieri întâiu ei între ei, într'un consiliu de ministri, apoi a mers întâiu la palat prim-ministrul Fejérváry, și în urmă celorlalți. Probabil, că după-aceia va fi primit Maiestatea Sa pe toți, se vor fi întrunit de nou în consiliu de ministri, poate chiar la palat, sub prezidenția Măiestății Sale, pentru a lua hotărârile necesare, ca țara să fie scoasă din nesiguranța și din chaosul în care se află.

Despre cele hotărâte, firește, că lumea va lua cunoștință abia mai târziu, când hotărârile vor fi puse în executare, iar până atunci să fac numai combinațiuni, cari pot să fie corecte, dar pot să fie și greșite. Planurile și intențiunile Coroanei nu le știe nimeni, decât numai consilierii săi, cari au stat ieri față în față cu Maiestatea Sa, pentru a-i primi — poruncile.

Presă maghiară e de credință, că chestia alegerilor pentru dietă

a făcut necesară peregrinarea întregului guvern maghiar la Viena. Anume, după legile țării, în caz că parlamentul vine dizolvat, nouăle alegeri au să se facă negreșit în curs de trei luni dela datul dizolvării. Dacă e se rămână țara în legalitate și în cadrele constituției, guvernul trebuie să facă nouăle alegeri în cursul lunii viitoare. Hotărârea care s'a luat ieri la Viena să învârtă deci în jurul următoarei întrebări: Să se facă, ori să nu se facă alegerile în termenul legal de trei luni?

Sunt însă politicieni cari cred, că mult mai însemnate decât chestia alegerilor sunt chestiile celorlalte două: *recrutarea și încasarea dărilor*, și că cu privire la rezolvarea favorabilă a acestor chestiuni au avut să-și expună ministrii ungari părerile în fața Măiestății Sale, în cursul zilei de ieri.

Adevărul îl vom afla în curând, pentru că așa credem, că hotărârile luate ieri la Viena, vor fi fără amânare executate. Curiozitatea ne va fi deci satisfăcută nu peste mult.

Combinațiunile noastre merg însă în altă direcțiune. Se poate, că pe lângă toate asigurările ce ni-se dau prin comunicate semioficiose despre perfecta armonie care domnește între membrii actualului cabinet ungar, înțelegerea totuși să nu fie perfectă cu privire la *executarea programului Coroanei* referitor la sanarea situației, și de aceea Maiestatea Sa a poftit pe toți ministrii maghiari la Viena, pentru a se înțelege în persoană cu ei.

Dacă însă totuși chestia alegerilor a făcut necesară mergerea lor la Viena, atunci situația ni se prezintă astfel: Ori s'a decis efectuarea alegerilor în luna viitoare, sau pe la începutul lui Maiu, așa cum prescrie constituția țării, ori s'a decis, ca alegerile să nu să facă. În cazul din urmă intrăm în scurt timp în plin absolutism, ear' în cazul prim

alegerile se fac numai pentruca parlamentul să fie de nou dizolvat, imediat după întrunire, pentru că e imposibil ca nouăle alegeri să facă mare schimbare în dietă, decât poate că numai în favorul coaliției, dar la nici un caz în favorul guvernului. Pentru-ca din nouăle alegeri să iase o majoritate parlamentară, pe care să se poată răzîmă guvernul și Coroana, ar trebui ca alegerile să se facă, cum am mai spus, pe baza unei legi nouă electorale *octroate*, (și se vorbește mult în presă și despre eventualitatea aceasta) dar în cazul acesta earăși nu se pot face într'o lună, ori două, pentru-că întâiu ar trebui să fie compuse listele electorale, pe baza noiei legi.

Dar cum am spus, toate acestea sunt combinațiuni. Adevărul îl vom ști și cunoaște în curând, în întreaga lui ființă. Până atunci nu putem decât să dorim, ca aceea ce s'a hotărât ieri la Viena, să fie spre binele tronului și al patriei, și spre fericirea tuturor popoarelor ei.

Cronică pedagogică.

— Froebel. —

A suflat un vânt și văzduhul împăclit de „metodele încălțite“ sau „incălțelile metodice“ ale „șlendrianilor“ încep să se limpezească, un vânt de reînviere, pornit din inima caldă a unui bătrân, a suflat peste țara plină de farmec, Helveția, și umbrele morții prinseră carne, cei îngenuchiați de mizeriile besnei se ridicară și se îndreptară spre soarele iubirii și bunății. —

Un vânt a suflat și o omenime întreagă s'a trezit la viață puternică și nouă, căci vântul acesta de renaștere sufletească n'a rămas încătușat între uriașele sghiaburi de Alpi, ci s'a abătut pe la toate neamurile cu viață proprie, mai puternic însă a suflat peste Germania, alungând norii negri, odraslele răsfățate ale îngâmării naționale.

să ocupe însași locul religiunii. Ea nu a avut numai un caracter pur speculativ, ci și o tendință practică hotărâtă și să ocupă cu același interes și cu întrebările morale și politice, ca și cu cele naturaliste și metafizice. Dar cu toate aceste filozofia antică n'a pătruns nici când mai adânc în popor, nu și-a putut câștiga niciodată o putere de stăpânire asupra vieții multimei, ci a rămas întotdeauna o haină de paradă pentru aristocrați. Locul religiunii n'a fost în stare să l ocupe. Afară de aceasta acelei filozofii îi lipsia unitatea doctrinei; ea nu formă un sistem de gândire unitar, ci se dezbinase într'o mulțime de secte și școale cu principii diferite, cari să combăteau reciproc. După filozofia lui Plato cu un caracter nobil, idealist și în multe privințe pătrunsă de vederi teistice, a urmat deizmul rece a lui Aristotel, apoi panteismul Stoicilor, cu care se afla în opoziție materialismul Epicurilor, — întâlnim deci în ființă același proces de dezvoltare, prin care a trecut și filozofia timpurilor mai noi. Șirul aceluia proces s'a încheiat cu un *scepticism* general, care a avut ca urmare o zdruncinare a tuturor convingerilor și o îndoială desnădăjduită de a mai ajunge cândva cu siguranță la cu-

noașterea adevărului atât de mult dorit și căutat.

Dar mintea omenească nu poate afla liniște într'un scepticism sarbăd, care nu-i ofere nimic. Este împotriva ființii sale să se mulțamească cu o necredință radicală și cu o îndoială față de orice adevăr. Omul, dacă nu voește sau nu poate să primească credința adevărată, își ia scăparea la o credință deșartă,¹⁾ pentru că prin firea sa este avizat la credință.

Din această cauză, mulți dintre acei ce nu aflau în doctrinele filozofiei nici o mângâiere, cercau să-și stimpere cerința sufletească a credinții în tot felul de învățături și ceremonii misterioase, ocultiste și astfel s'a dezvoltat, pe lângă filozofie, o mulțime de credințe de această natură. Religiunea veche și miturile ei se interpretau în mod alegoric și se priviau ca simboale ale înțelepciunii și ale moralei. O lume întreagă de gândiri se îngâmădisese ca un fel de bilanț al dezvoltării spi-

¹⁾ Un exemplu în această privință întâlnim și în veacul al XIX-lea în „religiunea umanității“ (Religion de l'Humanité) sau cultul bărbaților mari, propovăduit — ca o ironie a întregului sistem — de întemeietorul „pozitivizmului“: Auguste Comte (+1857 în luna lui Guttemberg — după calendarul introdus de el).

Fichte e bărbatul trimis, care strigă „gătiți calea Domnului“, el e acela, care „oable făcut'a căile Impăratului luminii“, el e acela, care a sfărmat peatra inimilor, a omorât pseudo-sufletele germane ca cele divine să răsară; el e vestitoriul primăverii dătătoare de fericire și vieață! Și conștiința adevărată de neam a încolțit puternică și hotărâtă în urma glasului de profet.

Nici când nu s'a desmetecit Neamțul mai bine din piroteala îngâmării ca la glasul de aramă al acestui bărbat ideal. Vremea lui e vremea clasicismului german pe toate terenele, afară doar de al tehnicei. — Un roi de bărbați, tot *individualități sufletești*, să iviră lângă și după el, cari trag greu în cumpăna inteligenței naționale.

În pedagogie începutul bun s'a făcut, o știm cu toții, prin Pestalozzi. El e vântul cald de reînviere, care a topit „palatele de ghiață“ din spatele poporului, el e isvorul nescecat de înțelepte învățături, din care toți cei cu suflet mai larg și inimă mai caldă se adăpară, se adapă și se vor adăpa. Dela el s'a însuflețit *nobilul idealist* Fichte, *intelectualul realist* Herbart și *romanticul entusiast* Froebel.

Acești trei sunt cei mai de seamă ucenici ai lui Pestalozzi, ei sunt cei-ce au înțeles mai temeinic strădaniile dascălului Helvețian, fiecare în felul seu, potrivit culturii sufletești și a inimii lor. Ei nu sunt școlari în înțelesul strict al cuvântului. Da, învață dela bătrânul și marele măestru, însă fără ca personalitatea lor răpitoare de puternică să sufere vre'o daună. Fiecare să emancipează la vremea sa, de sub oblăduirea măestrului, devenind înșiși mari măestrii.

„Cel mai părăsit și necunoscut și pe nedrept e „fratele sufleteș“ al lui Pestalozzi, *Froebel*, așa încât la noi Românii din Ardeal nici un pomelnic nu i-s'a făcut încă, și mi-se pare că nici la frații din regat. — E părăsit fiindcă ideile lui nu-s în destul de apercepute, personalitatea lui sufletească nu e scoasă în adevărată lumină din întunerecul regulativelor prusiace, de pe la mijlocul veacului al XIX lea. Și tocmai al acestui „vecinic tiner“ va fi viitorul:

FOIȘOARĂ.

Biruința creștinizmului în lumea veche.

De Dr. N. Bălan, prof. semin.
(Urmare).

A fost ceva natural, că această concepțiune nouă despre lume, pe care o învâta creștinismul n'a putut străbate dintr'odată, ci numai succesiv în decursul timpului. Ea a trebuit să susțină mai întâiu lupta cu curentele opuse ale vremii de atunci și numai după învingerea acestora a putut să-și asigure propria existență.

Ce e drept, creștinismul nu a avut să poarte lupta în fața unor șiruri încheiate ale unui sistem unitar, deoarece concepțiunea păgână despre lume se află spre sfârșitul unui proces de descompunere. Acest proces începuse deja lung timp înainte de aceea, deodată cu ivirea filozofiei în veacul al VI-lea în. d. Chr. Acea filozofie destrămasă pe incetul formele religioase ale superstițiunii păgâne și în locul puterilor spirituale, cari stăpâniseră până atunci viața multimei, cercă să așeze lumea ideilor sale. Filozofia antică voiă

ritului antic. Dar acea lume a fost numai o îngrămădire de ruine. Spirite agere și nobile au cules fărâmurile vremilor trecute și au făcut încercarea a construi din ele o clădire nouă. O lucrare de mare încredare spirituală s'a cheltuit în scopul zadarnic de a reîntineri lumea păgână cu vederile ei. Zborul fantaziei s'a unit cu adâncimea gândirii pentruca să ridice o clădire măreață, care să întrecă prin bogăția și frumseța cuprinsului ei, comoara învățaturii desprețuitorilor Galileeni. Rezultatul tuturor acestor eforturi ni-l înfățișează acel conglomerat de elemente heterogene, care este cunoscut sub numele de *neoplatonism*. Toate religiunile și toate timpurile, aproape tot ce a produs spiritul antic mai nobil, și-a dat concursul ea să construiască, cu ajutorul culturii generale a aceluia timp, acest sistem îndreptat împotriva creștinizmului, cu scop de al nimici. Dar toate acestea n'au însemnat altceva decât zbaterele desperate ale unei ființe, ce-și vede amenințată existența. Creștinismul a eșit triumfător! Concepțiunea păgână despre lume a fost învinsă de cea creștină, care stăpânește de atunci încoace lumea culturală.

(Va urmă).

Necunoscut, nebăgat în seamă, hui-duit și batjocorit a fost în viață ca și Pestalozzi, vecinic în mijlocul celor săraci, sărind și jucându-se cu aceia de pe cari „curgeau zdrențele”, rîzînd și veselindu-se cu copiii dela 2—8 ani. Mai mult fără casă, mereu pe drum ca și romanticii filosofi ai clasicismului antic, ca un Pythagora, Xenophanes, Heraclit și ceilalți, cari în versuri își vărsau sufletul lor filozofic, s'au în largi intuiții aforistice. — De mic fără mamă, părăsit de ajutorul părintesc, surghiunit la neamuri și străini, — ca în povești din pricina mașterii mame, — învață lucrurile elementare, și apoi pleacă la un silvicultor „neisprăvit” unde se înpreținește cu natura. Dar mai mult! Natura, mama blîndă și iubitoare a unui Nicolae Cusanus, Giordano Bruno, Spinoza și Goethe, îl primește cu aceeași dragoste la sinul ei, îl crește, îi dă povește înalte, lăsându-l să pătrundă adînc în tainele ei. — Ea i-se revelează în toată măreția ei, îi devine adevărată mamă și tată, îi lămurește văzul și adăncește sufletul și inima, și el vede cum totul se desvoaltă, cum se discompune și se compune earăși în alte forme, tot după legi eterne. Se oboară în „inimă” floricelelor, stă cu ele de vorbă și fiecare firicel de iarbă știe să-i povestească mai multe decît o mare carte conținătoare de învățături iscodite. Dar nu numai floricelele, verzișurile, ci și petrițele încep să-i vorbească în limba lor — nimic nn este mult înaintea lui „dem Tüchtigen ist diese Welt nicht stumm” vorba lui Goethe, fiecare petricică îi spune ceva nou, bulgărul să desbrace de ființa „phoe nomenului” și el pătrunde în „das Ding an sich”, al lui Kant, află în el urmele Dumnezeirei, ca și marele botanic Linée în floricele. — Incepe a cuprinde totul „sub specia” „aeternitatis” a lui Spinoza. Cerul instelat și legile cristalizațiunii îl îngemuneche, și cu fruntea în țărînă, cu ochi înrouați mulțamește și preaslăvește pe cel ce a făcut cerul și pămîntul, plămîind o astfel de armonie desăvârșită.

Dar totodată simțește o lacună în sufletul său, lipsa unei culturi temeinice. „In internul meu trebuie să stăpînească o armonie ca și în natură”, glăsuște el și se hotărăște să se înscrie ca „civis academicus” la vre-o universitate, spre a umplea golul ce-l simte în suflet. Dar după trei semestre petrecute în „chin și vai” la universitatea din Jena, — unde din pricina neputinții de a plăti rata semestrală mai suferă și „carcer” vre-o 6 săptămîni, părăsește „altarul sfințirii” spre a pribegi. Abia la o vreme valurile infuriate ale „sortii” îl aruncă la un liman, devine dascăl la o școală din Frankfurt.

Aici îi răsare gîndul „nobilizarea omenimii” ceace numai prin educație bine chibzuită e posibil. — Auzind de înaltele strădăni ale lui Pestalozzi, nu mai are stare, lasă școală, prietină, lasă totul și pleacă în Helveția, la Pestalozzi, că să-l vadă, să-l asculte, să se lumineze în ce privește educația sănătoasă, singura cale a „nobilității omenimii”.

Pestalozzi îi însuflă admirație, nu însă și instituțiile, — ceace e esplicabil, considerînd că acestea erau tocmai în fazele dezvoltării. — Dar el modest ca și Socrate¹⁾ nu aruncă vina asupra lor s'au asupra măestrului ci să învinuște pe sine însuși: „nu m'au mulțămît fiindcă n'am avut putere să le înțeleg”. Deci nemulțămît cu sine însuși se întoarce în Germania ca să mai învețe și earăși devine „civis academicus” în Göttingen și Berlin dar nu pe mult timp, căci glasul de liberare prusiacă momește și pe Thuringianul Froebel și el ia parte la războiul pentru neatárnare, și încă sub steagul sălbaticului Lützov, a cărui vitejie ne mai pomenită e cîntată în poesia „Lützow's wilde Jagd” de Th. Körner.

Dar nici în tabără, nici în duhoarea pravului de pușcă, nu l părăsește ideea „nobilității”; probleme de educație îl preocupă, îi muncesc creierul ca și pe părin-

¹⁾ Socrate cetind pe „nebulosul” Heraclit se exprimă astfel: „Cea ce am înțeles mi-a plăcut foarte și sunt pe deplin convins că și cealaltă parte mi ar fi plăcut să o fi înțeles”.

tele raționalismului, pe Descartes²⁾ raționalismul și filozofia.

Intors la Berlin cercetează școalele populare și civile și tot odată află ocupațiune în muzeul mineralogic, dar impresia ce i-a făcut-o Pestalozzi și strădaniile lui nu l mai părăsesc. Lumea copiilor mereu îl atrage — muzeul mineralogic nu-i prea dă ocazia însă a fi în mijlocul lor.

Moartea frate-sau Cristof, înseamnă învingerea punctului mortal în roata vieții lui. Copiii frateseu au trebuință de creștere bună, sănătoasă, iar mama văduvă nu e în stare să le-o dea. Părăsește deci postul său sigur, renunță la invitarea de profesor universitar în Stocholm și stăpînit de ideea sfîntă de a nobilita omenimea, ia greaua, și în cele mai multe cazuri nerecunoscătoare sarcină de crescător asuprași.

Acum cu orizonturi mai largi, cu sufletul mai adîncit cercetează încă odată pe Pestalozzi — ca să-l înțeleagă mai bine, și într'adevăr să și întoarcă mulțămît și bogat în înțelepte învățături, cari îi servesc însă numai ca norme la clădire a idealului seu. Incepe a pătrunde în tainele vieții copilărești, înțelege toată firea sufletească precum nime altul, căci lui Pestalozzi i-a lipsit cultura mai înaltă, iar Herbart s'a lăsat vrăjit de metafizică. Froebel cunoscînd lumea organică și anorganică, străbate mai adînc în viața copilului, și acum lumea copiilor e împărțita lui, familia plină cu „tolofani de copii” ia locul lui cel mai drag și cel mai sfînt, „căci dela copii poți învăța cea mai înaltă înțelepciune”. Copii îl atrag ca magia pe Faustul lui Goethe, și unde vede un copil, afară în largul naturii s'au între zidurile orașului, uită tot, și ață la el ca un smintit la mînte, numai și numai ca să privească odată în limpezii și nevino-vații ochi, și să vorbească o vorbă două cu el. Iar copilul agrăit de acest „curiosum” pentru cei superficiali, „adevărat părinte” pentru copii, nu-l mai uită în viața întreagă.

„Natura a fost gimnaziul meu, pomul directorul, casa copiilor universitatea, iar copii profesorii mei”.

Părerile lui despre educație le vom expune cu altă ocazie.

Jena, în Martie 1906.

Nicolae Păunaș

Din România.

Călătoria Regelui Carol. Duminică la orele 2 a plecat Maiestatea Sa Regele Carol din București, însoțit de Maiestatea Sa Regina Elisabeta, și de curtea regală, pentru a merge în străinătate. În apropierea capitalei noastre, la Alberti-Irsa, locomotivul trenului regal a abzis serviciul, și a trebuit să fie adus alt locomotiv dela Budapesta. Sosirea trenului regal la Budapesta s'a făcut deci cu întârziere de jumătate oră. În Viena trenul a sosit la vreme. Aci Maiestatea Sa s'a supus unei vizitațiuni noi medicale, din partea profesorului Ortner, care a constatat, că morbul ce l'a avut Maiestatea Sa n'a lăsat nici o urmă îngrijitoare. Reumatismul de care suferă acum Maiestatea Sa e cu totul neînsemnat. Maiestățile Lor au plecat apoi la Lugano, de unde se vor întoarce la București pe la începutul lunii Maiu, pentruca să fie de față la deschiderea expoziției, care se va face în 10 Maiu v.

Demonstrațiuni în București. Societatea „Obolul” din București voiă să dea și anul acesta reprezentațiune teatrală franceză, în favorul săracilor. Studenții din București au făcut însă o manifestație ostilă Duminecă seara, împedecînd și ținerea unei conferențe franceze la Ateneu, tot în favorul societății „Obolul”. Cu toate

²⁾ Rene Descartes, nemulțămît cu cultura, cu filosofia medievală, apucat de valurile scepticismului părăsește Parisul, și ia parte la luptele Niederlandezilor; dar nici aici nu află scăpare. Mereu caută să scape din scepticism, și în lupta aceasta desperată strigă: „Maică precurată ajută-mi, ca să aflu un gînd de care să se sfarme ori ce scepticism și voi face un peregrinaj la un loc sfînt”. Gîndul l'a aflat „Cogito ergo sum” și peregrinajul l'a făcut la Locetio.

manifestațiile reprezentația teatrală nu a fost contramandată, ci urmă să se țină Luni seara. Studenții s'au adunat însă cu sutele înaintea teatrului național pentru a o împedeca. Poliția simțindu-se prea slabă pentru învingerea studenților, a cerut asistență militară. Studenții au răsturnat atunci câteva tramvaie, au făcut baricade și au început să se apere în contra miliției, care îi luase la goană cu baionetele. S'au tras focuri din ambele părți, și doi inși au rămas morți, vre-o trei sute sunt răniți. Arestați au fost vre-o 100 de studenți. Așa ne spune o telegramă scurtă. Amănuntele le vom da după ziarele din București, cari ne vor sosi mâine.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Cu convocare la ordinul P. V. Conz. arhidiecezan dto 3 Februarie a. c. nr. 85 școl., prin aceasta convoc la conferența învățătorească, ce se va ține la 6 și 7 Aprilie st. v. în edificiul școlii noastre confesionale din Abrușat, pe toți învățătorii din cercul conferențiar X. al Abrușului.

Programul lucrărilor:

1. Organizarea școalelor economice de repetiție cu indicarea mijloacelor de susținere. Octavian Simtion din Abrușat.
2. Importanța cunoștințelor psihologice pentru susținerea disciplinei în școală. George Nariță și Ioan Luca din Vidradus.
3. Cum să fie raportul între școală și familie, ca învățămîntul și disciplina pedagogică să-și ajungă scopul. Ioan Tănăsescu și Partenie Duca, din Zlatna.
4. Teme practice din:
  - a) limba română: Descrierea. Prelegere practică din statistică cu desp. V. și VI. pe baza unei poezii descriptive, de V. Alexandri;
  - b) limba maghiară: A. kulya cu desp. al III-lea;
  - c) geografie: Munții și rîurile din comitatul Albei-inferioare cu desp. al IV-lea;
  - d) aritmetică: Diviziunea cu desp. al II-lea.

Poezia de V. Alexandri, precum și prelegătorii temelor practice se vor designa la stabilirea ordinei de zi pentru fiecare ședință. Deci toți membrii conferenței să se prezinte bine pregătiți.

Lucrările conferenței le va premerge serviciul divin cu chemarea Duhului Sfînt. Toți sprijinatorii cauzei școlare vor fi bineveniți.

Sibiu, la 14/27 Martie 1906.

Lazar Triteanu
comis. conz.

Convocare.

În urma ordinului Preaveneratului conzistor arhidiecezan din 3 Februarie 1906 st. v. nr. 85 Școl. și 2 Martie 1906 nr. 1960 școlar prin aceasta declar convocată conferența învățătorească, ce se va ține cu învățătorii din cercul XIV. (protopresbiteratele Cetatea-de-peatră și Solnoc) în Finteușul-mare (Nagy-fentös prot., Cetății-de-peatră) la 6/19 și 7/20 April 1906 în sala de învățămînt a școlii noastre elementare de acolo cu următorul

Program:

Joi, 6/19 April, înainte de amezii.

- Ședința I. 1. La 8 ore oficiu divin împreunat cu invocarea spiritului sfînt.
2. Prezentarea și cetirea cercularului conzistorial menționat mai sus și deschiderea conferenței și a ședinței.
3. Constituirea biroului prin alegerea alor doi notari pentru conducerea proceselor verbale și alor doi bărbați de încredere pentru verificarea acelorora.
4. Prezentarea convocării și a programei conferenței.
5. Prezentarea consemnării învățătorilor.
6. Prezentarea în scris și cetirea eventualelor scuze motivate pentru absențarea dela conferență și decidera asupra lor.
7. Constatarea membrilor prezenți și eventual absenți dela conferență.
8. Prezentarea în scris a temelor (prelegerilor) practice și a disertațiunilor

de pertractat în conferență din partea celor designați mai jos.

9. Tractarea temei: Ideea despre Dumnezeu, începînd dela părinți și arătînd cum existența copiilor atárnă dela dînși și apoi a acestora dela un părinte comun al tuturor oamenilor. Prelegere practică din religioane cu elevii cl. I., ce o va țineă inv. Gavriil Nodiș, par. în Costeni.

10. Incheierea ședinței.

După amezii.

Ședința II. 11. Deschiderea ședinței la 2 ore.

12. Tractarea temei: Cultivarea prunilor. Prelegere practică din istoria naturală și pomărit, ce o va țineă cu elevii cl. V. inv. Flore Cosma din Rogoz.

13. Tractarea temei: Sinodul parohial. Prelegere practică din constituțiunea bisericeii noastre, ce o va țineă cu elevii cl. VI. inv. Ioan Bărbos din Făurești.

14. Cetirea și pertractarea raportului comisiunei constatător din învățătorii Gavr. Hereș din Berința, Ioanichie Șovre din Cărbunariu și Ioan Dragomir din Copalnic, referitor la planul de învățămînt și împărțirea orelor pentru școala cu un învățător, elaborat de învățătorul Gavriil Bogdan din Finteușul mare.

15. Incheierea ședinței.

Vineri 7/20 April. înainte de amezii.

Ședința III. 16. Deschiderea ședinței la 8 ore.

17. Tractarea temei: Casa și părțile ei. Prelegere practică din limba maternă, pe baza unei piese de cetire pentru deprindere în vorbire și înmulțirea cunoștințelor, ce o va țineă cu elevii cl. II. inv. Gavriil Criste din Văleni.

18. Tractarea temei: Eserciii de vorbire și înțelegere prin formarea de ziceri simple. Prelegere practică din limba maghiară pe baza unei piese de cetire ce o va țineă cu elevii cl. III. inv. Vasile Tyra din Inău.

19. Tractarea temei: Impărțirea cu divisoni din mai multe cifre și proba ei. Prelegere practică din comput, ce o va țineă cu elevii cl. IV. inv. Vasile Costin din Văleni.

20. Incheierea ședinței.

După amezii.

Ședința IV. 21. Deschiderea ședinței la 2 ore.

22. Cetirea disertațiunii: Organizația școalelor economice de repetiție cu indicarea mijloacelor pentru susținerea acelorora, de învățătorii Greg. Bărbos din Ciocotiș și Nicolau Man din Libotin. (Fiecare separat).

23. Alegerea unei comisiuni permanente de trei membrii, care să studieze în decursul anului școlar starea învățămîntului și peste tot trebuințele școalelor noastre din cercul acesta și să prezinte comisariului conzistorial raport și propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce vor fi a se designa pentru conferența proximă, afară de eventualele teme date de P. ven. conzistor, precum și cu privire la persoanele cărora să se încredințeze elaborarea acelorora.

24. Prezentarea în scris, cetirea, pertractarea și decidera asupra eventualelor propuneri venite dela membrii conferenței.

25. Includerea ședinței și a conferenței.

Dispozițiuni generale.

La prelegerile practice sunt dator a se pregăti toți învățătorii membrii conferenței, pentruca să le poată țineă în conferență în mod liber cu copii; deace menea sunt dator a medita și asupra temelor teoretice (disertațiuni), pentruca în conferență eventualele scăderi să se poată delătura.

După fiecare prelegere practică va urma discuțiune și se va clasifica, iar obșervările membrilor și clasificățiunile se vor induce la protocol.

Alte dispozițiuni se vor lua după trebuință în decursul ședințelor.

Gherla, 1/14 Martie 1906.

Comisarul conzistorial
Gavriil Hango
spiritual gr. ort. român
la penitenciarul reg. ung. reg.

NOUȚĂȚI.

Omagiu Reginei Carmen Sylva. Conzulul României dela Viena, Lindheim, a pus la cale întocmirea unui album al literaturii din Austria Au încurs 192 de foi (127 în limba germană, 27 în limba cehă, 19 în cea slavă și 7 în cea poloneză). Sunt poezii și sentințe autografe ale celor mai mari autori din Austria. Albumul lucrat într-o casetă artistică va fi predat ca omagiu reginei la jubileul din anul acesta.

Decorat. Compatriotul nostru, domnul N. Droc Barciuanu, director de școli în Giurgiu, România, a fost decorat din partea Maiestății Sale Regelui Carol cu ordinul „Răsplata Muncii” clasă I., pentru serviciul adus învățământului secundar.

Himen. Irina Popovici, Oradea-mare și Emil P. Grozda, Șimand, logodiți.

Monument episcopului Pavel. Dșoara Valeria Pap, cunoscuta noastră cântăreață, a pășit în public cu ideea de-a pune bază unui fond, din care să se ridice monumentul fostului episcop gr. cat. Pavel dela Oradea mare. Dșoara Pap va da concerte în orașele unde va fi invitată, iar venitul e destinat acestui fond.

Din Sârbia aduce ziarul „Pravda” vestea, că s'a făcut o conjurație în cercuri foarte largi în potruva ofițerilor, cari au omorât pe Alexandru și Draga. Se susține cu siguranță, că există această conjurație, care și-a propus să omoare pe acei ofițeri. Nu s'a putut descoperi încă.

Greva studenților din Baia. Am amintit și noi despre greva studenților dela pedagogia de stat din Baia. Ministrul a făcut cercetare aspră, iar rezultatul a fost, că 7 studenți au fost eliminați pentru totdeauna, iar 17 au fost lipsiți de ajutorul de stat.

Expoziția de copii din Apoldul românesc. Dl Dr. Ilie Beu, medic în Sibiu, pătruns de însemnătatea, ce o are expoziția de copii, ce se va aranja în comuna sa natală, Apoldul românesc, a dăruit Reuniunii agricole 10 cor. la crearea premiilor, ce se vor împărți între mamele vrednice.

Tezaurul episcopului Bubics. În luna Ianuarie a. c. s'a lăsat vestea, că episcopul Bubics ar fi căzut prădă unei mândre de hoți, cari l-au despoiat de mulțimea de anticități prețioase. S'a făcut cercetare și s'a aflat, că primul vinovat e Jos. Hainoczi, secretariul episcopului, care a furat anticitățile înlocuindu-le cu falzificate. Le-a vândut negustorilor de anticități pe sume bagatele, fiind înțeles cu aceștia. Paguba e aproape la 250 mii coroane. Unul dintre acești negustori din Pesta, Fil. Lazar, a fost deținut. Se înțelege toți sunt jidani și se zice că însuși secretariul e jidan botezat.

Rockfeller, cel mai bogat om din lume suferă de o boală de creier. Crede că îl urmăresc făcători de rele pe cari creierul înfierbântă și vede la tot, pasul. De aceea ține o mulțime de detectivi în jurul său. Conștiința bolnavă însă tot nu'i dă pace.

Tulipani. Femeile aristocrației din Pesta au hotărât ca în aceste vremuri de grea încercare să sară în apărarea neamului prin purtarea unui insigniu deosebit. Acesta ar fi tulipani, care din grația naturii s'a împodobit cu tricolorul unguresc. Iar nobilele cocoane au apelat la tot publicul capitalei, ca să poarte tulipani în piept — întru mântuirea patriei. Ideea colosală a aflat răsnet. În câteva zile nu mai puteai afla tulipani pe teritoriul capitalei. Toată lumea purta tulipani — iar biata patrie e mântuită. Și cum grădinarii din Budapesta nu pot să lifereze atât de mulți tulipani, câte sânnuri calde patriotice sunt în capitală, un om cu socoteală a inventat tulipani artificiali, din porcelan, și'i vinde cu miile. Are să ajungă milionar în curând. Ce om cu noroc!

Prefectul Constantinopolei, pașa Redvan, a fost omorât Vineri sara de către doi necunoscuți. Motivul ar fi o răzbunare personală.

Erată. În foiața numărului trecut s'a strecurat o greșeală de tipar, care schimbă înțelesul ideii pe care autorul voia să o exprime. În coloana a treia, șirul 16, se spune adecă greșit „că nu străinul ne este dușmanul, ci de aproapele nostru”, pecând zicerea trebuia să sune astfel: „că străinul nu ne este dușmanul, ci e de aproapele nostru, pentru al cărui bine avem să purtăm grije”. Facem îndreptarea cuvenită.

Instițnțare. Am onoare a aduce la cunoștință celor interesați, că începând din 1 Aprilie st. n. Cancelaria mea se află în strada Urezului Nr. 5, (Casele Conzistoriului arhidiecezan) în etagiu. Sibiu la 27 Martie 1906. Cu toată stima Dr. Ioan Fruma avocat.

Drum bun! Ungurii din România, cam 150.000 au luat hotărâre ca în cazul dacă ar ajunge în primejdie patria lor veche, Ungaria, să plece imediat acasă, pentru a se pune în serviciile ei. Așa scrie cel puțin ziarul „Magyar Hirlap”, care îi mângăie, că la vărsare de sânge n'au să ajungă lucrurile, și de aceea șadă numai pe loc în România. Păcat! Cei din țară, Români, sigur că cu multă dragoste le-ar fi rostit un sincer și prietinesc: Drum bun și să nu mai veniți!

Duel de femei. Două engleze mai calde la sânge s'au certat și urmarea a fost că s'au provocat la duel cu pistolul. La o pretină s'au întâlnit și în odaia ei s'au postat la duel. După trei pușcături, cu cari nici una n'a nimerit, una s'a înfricat și a fugit afară. Cealaltă însă așa se înfierbântase încât n'a observat și a luat la țintă pe pretina și a rănit-o pe aceasta.

Doamna Bielokursky care mai dăunăzi și a omorât bărbatul și a încercat să se sinucidă s'a vindecat pe deplin și Sâmbătă a fost dusă din spital la temniță.

Revistă nouă. La 17 Martie apare revista ilustrată „Turbinca”, satiră socială, politică și literară sub îngrijirea D-lor D. Anghel, N. Beldiceanu, Em. Gârleanu, St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu, și cu un număr considerabil de colaboratori.

Rugare. În luna April 1906, urmând a se dezvăli la Iași, statua lui Vasile Alexandri, însemnătatea acestei sărbători va mișca adânc suflarea românească; de aceea revista „Mihail Eminescu” din Botoșani, pentru a putea aduce și ea omagii întru amintirea bardului dela Mircești, consacră un număr în întregime și roagă atât pe colaboratorii ei, cât și pe toate persoanele — de ori-unde — cari voesc ași arăta recunoștința sau simpatia către marele poet, de a trimite din timp, Direcțiunii noastre, ori-ce gândiri sau alte comunicări importante ale Domniilor lor. Adresa: Revista literară „Mihail Eminescu” în Botoșani, România.

Semne bune! Intr-o foaie nemțească din Germania cetim știrea laconică venită din Konstanz, că în casa de amanetare de acolo au fost amanetate în ziua ultimă a cășlegilor 180 inele de logodnă!

Sinucidere. Dumitru Bernide din Săliștea Hunedoarei, om de 72 ani, într'atât s'a amărât în timpul din urmă din cauză, că îi murise nevasta, încât s'a pus capăt vieții, neputând trăi fără ea.

Copil aruncat din tren. Conzulul austro-ungar la Trapezunt baronul Mischke veni în zilele trecute cu trenul dinspre Constantinopol spre Viena cu întreaga familie și cu servitoarele. În apropiere de Semlin una din servitoare a născut un copil și l-a aruncat pe fereastră. Un păzitor de linie a observat și a dat de știre la gara din Semlin. Când a sosit trenul în gară jandarmii așteptau și au deținut pe amândouă servitoarele.

Expoziția din Milano. În anul acesta să aranjează o expoziție și în Milano, în Italia, care va fi deschisă în 21 Aprilie. Regele Victor Emanuel și regina Elena vor sosi în 20 Aprilie în Milano, pentru a fi de față la actul de deschidere, care va fi foarte pompos.

Posta ultimă.

Știri dela Viena.

Ministrii ungari, pe cari Maiestatea Sa i-a primit deodată în audiență, iar nu pe rând, au stat eri dela oara unu până la două și jumătate în fața Maiestății Sale. Fiecare și-a spus părerea asupra situațiunii. Maiestatea Sa i-a dimis apoi cu observarea, că hotărârea ce o va lua, are să li-o comunice mai târziu. În scopul acesta prim-ministrul baronul Fejérváry a rămas în Viena. Ceilalți ministri au plecat acasă la Budapesta.

Cărți și reviste.

Viața românească, sub direcția dlor C. Sterie și P. Bujor, an. I. nr. 1. În urmă cu 40 de ani, la întâi Martie 1866, a apărut în Iași primul număr al „Convorbirilor literare”, revista care a purtat războiu crâncen și la urmă a biruit rătăcirile filologilor și ale naționaliștilor neînțelegători, care a avut norocul să facă cunoscute publicului românesc operele lui Eminescu, Caragiale, Vlahuță, Creangă, Slavici, Gane, Maiorescu, Brătescu-Voinești, o parte a activității lui Alexandri, I. Ghica ș. a. Iar acum, după 40 de ani, tot din Iași ne vine întâiul număr al unei reviste mari: „Viața românească”. Din cuvântul către cititori i-se deslușește rostul, care e acela al celor mai bune reviste de azi (Luceafărul, Sămănătorul etc.): colaborarea la „cultura universală, omenească” prin aceea, că muncește pe câmpul culturii naționale.

Numărul prim se prezintă foarte bogat. Dl Gane dă niște amintiri, dl Vlahuță o navelă, dl Sadoveanu asemenea, scrie toate cu calitățile, ce disting personalitățile acestea. Poezia dlui Stavri e frumoasă. Un Basarabean își publică impresiile, pe cari i-le-a sugerat poeziile dlui Goga. Foarte folositor și documentat e un studiu al dlui Ibrăileanu despre „spiritual critic în cultura românească” („Dela M. Cogălniceanu la d. Maiorescu). Mai publică dlui: A. Philippide, P. Bujor și C. Botez. Este și cronică literară, științifică, pedagogică, internă, externă, recenzii despre cărțile mai nouă ale dlor Sadoveanu, Ciocîrnan, traduceri dlui Coșbuc din Carmen Sylva, Gileanu-Emilgar, Aurel C. Popovici, Spiru Haret etc. Revista revistelor și mișcarea intelectuală în străinătate.

„Viața românească” apare lunar cu aproximativ 150 pagini (nr. 1 are 196) și costă, pentru Ardeleni, 15 coroane la an. Pentru înleznire suma aceasta se poate plăti în trei rate de câte cinci coroane, din patru în patru luni. Numere singurate se capătă cu 1 cor. 50 fileri.

Administrația e în Iași, str. Manolescu 2, la dl I. Botez.

Se poate abona și prin „Librăria arhidiecezană” din Sibiu.

Biserica ortodoxă română, an. XXIX. nr. 11. Dl Dr. N. Dobrescu termină minuțiosul său studiu despre „Intemeierea mitropoliilor și a celor dintii mănăstiri din țară”. Acest număr mai aduce apoi: o epistolă a sf. Hrisostom; Mesia; pentru ce se serbează la 30 Ianuarie cei Trei Ierarhi? Predică la același praznic și alta despre creșterea copiilor. Pietatea. Apologetica lui Tertulian; note asupra istoriei bisericești a Românilor pentru sec. XIX-lea, Cronică etc.

Viața literară, an. I. nr. 11. Dl Gorun scrie despre „plaga” colaboratorilor literari grațiuși la ziare. Dl Chendi își reproduce, cu unele schimbări și cu atacuri noi, articolul despre solidaritate (cu prilejul serbării alor 50 de ani dela moartea lui Heine), care a fost publicat în „Tribuna” din Arad; dl E. Lovinescu vorbește despre deosebirea dintre artă și morală, susținând că „frumosul din punctul de vedere omenesc nu poate să fie moral sau imoral, din punctul de vedere artistic el nu e decât moral”. Proză mai scriu dnii T. Cercel, V. Cioflec, Artur Gorovei, E. Săpunaru; poezii: Gh. Coșbuc, C. Pavelescu, M. Cunțan, Fatma, I. Minulescu; informații literare și artistice, bibliografie.

Teatru orășenesc.

Mercuri (28 Martie n.): „Hoffmanns Erzählungen”, operă în 4 acte de J. Offenbach.

Joi (29 Martie): „Heimkehr”, dramă în 3 acte, de R. Hawel.

Emulziune

însemnează un amestec de ulei sau unsoare cu un lichid apătos. Laptele și zămătana sunt emulziuni naturale și conțin grăsimi de unt descompus în cele mai fine picături, împărțite regulat. În forma aceasta emulziunea lui Scott este o emulziune din cea mai bună unsoare de pește medicinală din Norvegia mestecată cu hipofosfiți de var și natron.

În toate cazurile unde folosirea unsoarei de pește este necesară, merită emulziunii lui Scott să fie preferată, pentru că nu numai este gustoasă, dar și ușor de mistuit. Pescarul cu batogul cel mare e semnul de garanță al procedurii veritabile a lui Scott.

Se capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la foaia aceasta și pe lângă trimiterea alor 75 fileri în marce postale se expedează franco sticle de probă prin

Dr. EMIL BUDAI, „Stadtpotheke”

BUDAPEST, IV, Váci uetza 34/50.

Prețul sticlei originale: Cor. 2-50

Nr. 219/1906

(71) 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante Borgo-Bistrița, din protopresbiteratul gr. or. al Bistriței, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de parch sunt venitele arătate în coala de fașiune B.

Concurenții au ași înaintă suplicile instruite conform legilor în vigoare pentru parohiile de clasa I-ă la oficiul protopresbiteratului gr. or. al tractului Bistrița în Borgo-Bistrița p. u. Borgo-Prund, și după prealabila incunoștințare a protopresbiterului, se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cântă respective a celebră și cuvântă.

Borgo-Bistrița în 15 Februarie 1906.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Simion Monda
protoprezbiter.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în-deosebi pentru delăturarea pistriurilor și pentru a avea o culoare delicată a feții, un săpun mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieți)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vânzare cu 80 fileri bucata, în farmacia „la urs” (piața mică), în farmacia E. Rummler, Sibiu, la I. B. Misselbacher sen. (piața mare), G. Meltzer (str. cîsnădiei și str. gusteriții 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cîsnădiei), (89) 22-25 Carol Arz (str. cîsnădiei), cum și în Sighișoara la farmacistul W. Lingner.

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la

morburi de plumăni, cataruri tusă, convulsivă scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, se se cêră totdeauna:
impachetare originală „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Elveția).

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delătură tusa, flegma, asudarea noaptea

„Roche”

Se capătă prescriindu-se de medic în farmacii la 4 cor. sticla.

